

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

בנים אתם לה' אלדיכם (רברים יד. א)

בספר 'שלחן מלכים' כתב: הגאון רבי יחיאל ב"ר משה קאפח זצ"ל, ביאר כי לשון בנים שנאמרה בפסוק באה ללמדינו, כי הקב"ה נהג בישראל מנהג בנים בכמה בחינות, ודאג לקיים בהם את כל חיובי האב לבן המובאים בגמ' בקידושין, וזה לשונו: "בנים אתם לה' אלדיכם" – ישראל נקראו בנים למקום ברוך הוא לכמה בחינות. האחת, שהאב בוחן את בנו, והוא לשון בנין כמו "הוא עשך ויכוננך", כמו שהאב נותן צורה בולד כך נתן הקב"ה צורתם ושלמותם במתן תורה. השנית, כמו שהאב חייב למול את בנו, כך הקב"ה מל את ישראל, שנאמר: "ושוב מול את בני ישראל שנית" (השלישית) ואם הוא (הבן) בכור, חייב (האב) לפדותו, וכן כתיב "בני בכורי ישראל", והקב"ה פדה אותנו, שנא' "ויפדך ה' אלדיך".

(הדמיון הרביעי בין חיוב האב לבן להנהגת הקב"ה עם ישראל הוא לגבי החיוב של) "וללמדו תורה" (שחייב האב ללמד לבנו תורה, ובדומה לזה) והקב"ה לימדנו תורה שנאמר "וכל בניך לימודי ה'".

(הדמיון החמישי בין חיוב האב לבן להנהגת הקב"ה עם ישראל הוא לגבי החיוב של) "ולהשיאו אשה", והקב"ה השיא אותנו נשים, שנאמר "קחו נשים והולידו בנים".

(הדמיון השישי בין חיוב האב לבן להנהגת הקב"ה עם ישראל הוא לגבי החיוב של) "וללמדו אומנות", והקב"ה לימדנו אומנות שנאמר: "מלא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחושב".

(הדמיון השביעי בין חיוב האב לבן להנהגת הקב"ה עם ישראל הוא לגבי החיוב של) "להשיטו בנהר", והקב"ה השיטנו בנהר שנאמר: "והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" עכ"ל.

ומזה נלמד לחיובי האב בחינוך בניו, ובפרט בלימוד תורה. והן אמת שבעצם זה ששולח בנו ללמוד במוסד חינוכי מקיים מצוה זו. אך אין די בכך. מפני שאם האב לא חוזר על החומר הנלמד לכל הפחות בשבת עם בנו, חשק ורצון הילד פוחת וע"כ נחלש הוא בלימודיו. וכן להשיאו אשה, עליו להתאמץ בנושא, ולא להשליכו להסתדר בכוחות עצמו. ודי בזה למבין. ולהשיטו בנהר הוא דבר נצרך מאוד גם היום, ור"ל, כדאי מאוד שהילד ידע לשחות בים ובברכה, והוא ענין של הצלת חיים מפני שרבים המקרים שהילדים הולכים לימים ונהרות ובריכות ואין מספיק עין שתתבונן עליהם, ורבו האסונות ר"ל.

עוד נוסיף בפירושי פס' זה מצד התנהגות ישראל לאביהם שבשמים, את שכתב רש"י וז"ל: לא תתגדדו. לא תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת, כדרך שהאמורים עושין, לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויין להיות נאים, ולא גדודים ומקורחים. עכ"ל.

ילד צריך לגדול בתחושה שהוא בן של מלך הולך בחשיבות ומתנהג במעלה לכן יש להרגילו שכאשר הוא הולך ביום יום שיהיה נקי ומסודר, לא בבגדים מלוכלכים או מרושלים, וכן כאשר הולך עם חולצה מכופתרת שתהיה בפנים בתוך המכנס והשרוולים יהיו מסודרים. ועד שמדברים על הילדים, יש הורים שהמה בעצמם צריכים לעשות שינוי, כי הם דוגמא לילדיהם. וכשפעם שוחחתי עם אדם מסוים שכדאי לו לילך עם החולצה בפנים בתוך המכנס וכו' לא הבין מה רע בכך, ורק כששאלתיו האם ראית פעם את רבך הולך עם חולצה בחוץ? אז הבין הדברים וקיבל על עצמו. ע"כ. ויש עוד להאריך בזה כגון, לא לצעוק, ולא לאכול בעמידה, וכ"ש לא לאכול ברחוב, ועוד רבים הדברים ואתם חכמים להרחיבם לכל העניינים.

ונסיים במה שכתב האב"ע בתוך דבריו בזה"ל: וטעם בנים. אחר שתדעו שאתם בנים לשם והוא אוהב אתכם יותר מהאב לבן, אל תתגודדו על כל מה שיעשה, כי כל אשר יעשה לטוב הוא. ואם לא תבינוהו כאשר לא יבינו הבנים הקטנים מעשה אביהם רק יסמכו עליו, כן תעשו גם אתם כי עם קדוש אתה ואינך כשאר כל הגוים על כן לא תעשה כמעשיהם. עכ"ל.

ברכתא רבתא נשדר קמיה מורינן הרה"ג משה רצאבי שליט"א, לרגל הוצאת הדרך החדש של חיבורו בגין משה חיד. יה"ד שיזכה להשלים חיבורו במהרה, ויאיר מאורו אור תורה לישראל בכלל ולעדתינו בפרט, מתוך אריכות ימים ושנים ורעננים, ולא תמוש התורה מפי זרעו וכו' אב"ד

מחידושי רבותינו

פתרונות 'לפרשת עקב'
אחודה חידה! פרשיות קרית שמע.
הזוכה בהגרלה:
מי בתמונה: טרם נפתרה!

אלוהי אלה!
שני פסוקים האומרים זה את זה
נכתבו בהפוך ששה פסוקים זה מה
ובסמכת תענית השבועות תמצא
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

כי ירחיב ה' אלדיך את גבולך [וכו'] ואמרת
אכלה בשר (וכו') כי תאוה נפשך לאכול בשר
ככל אות נפשך תאכל בשר. (דברים יב, ט)

אמרו חכמינו ז"ל, עם הארץ אסור לאכול בשר. ופי' מפני שאינו יכול לתקן הנשמה
המגולגלת בבעל חי. ואם יאכל, מקלקל המגולגל. וקרוב הוא להחטיאו, מפני שמגביר
כח היצר הרע שבא מסטרא דנוקבא דקליפה, שהם לילית ומחלת, שהם גימטריא תתק"ס, כמנין תאכל
בשר עם האותיות. מה שאין כן תלמיד חכם דתני מתניתין, שהיא גם כן גימטריא תתק"ס, ומכניע
תתק"ס דקליפה, מותר לאכול בשר, מפני שבעסקו בתורה מתקן הנשמה המגולגלת בבעל חי, ונעשית
עצם מעצמו ובשר מבשרו:

ואפילו הכי לימדונו חכמינו ז"ל, שאין ראוי לאכול בשר בכל עת, אלא בסעודת מצוה, כגון בשבתות
וימים טובים, או חולה להברות גופו לעבודת השם יתברך. וכן תמצא מנין תאכל בשר עם האותיות,
כמנין בשבת בימים טובים חלים עם הכולל. וסימניך ישחט, ראש התיבה וסופה ימים טובים, שי"ן שבת,
חי"ת חולים. ועיין שפתי כהן מה שכתב על זה הפסוק, ותלמד מוסר חכמים:

ותמצא סופי תיבות ככל אות נפשך תאכל בשר, גימטריא תלמידי חכמים יאכלו עם הכולל. וגם כן
גימטריא סעודת מצוה. ואם תמנה תלמידי חכמים יאכלו, עם התיבות, יעלו גימטריא בסעודת מצוה:
(יחן טובי' למהרי"י בדיחי זצ"ל)

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מהפעילות החווייתית בכיתות הת"ת בשנועות האחרונות ללימודים

תפארת בנים

לרפואת
שירה בת נח לוי
בשכחעי

לרפואת
שושנה בת יחיא
רייבי בשכחעי

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה
דנין בשכחעי

מהליכות אבותינו

אבותינו לשון

גרופינא – שם של מקום (עיין ר"ה פ"ב מ"ד)
מה שכיום אומרים גרופינא.

כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים

כתב בספר 'בחיורי סגולה' עמ' ק"כ: הערבים לא יכלו לחשב את עונות השנה לפי תאריכי אידיהם, כיון שהם נקבעים לפי הירח מבלי להתחשב במהלך החמה כלל. מה שאין כן לפי התורה, לוקחים בחשבון גם את מהלך החמה, כדכתיב שמור את חודש האביב. ולכן הגויים היו מגיעים תמיד לשאול את המארי, מתי הם עונות השנה המדוייקות, שיש בהן זמני החרישה והזריעה וכו', כדי שידעו מתי לחרוש או לזרוע. אפילו הגויים הרחוקים ממקומות מושבות היהודים, (היו) שולחים שליח מיוחד שישאל מה היא העונה (הנקראת בערבית אלמוס). ולכן מצוי ומורגלא בפי רוב הגויים, לשאול את היהודים במילים הללו, אִיִּחִין עֵיד קְרֵאקְר, כלומר מתי פורים, כיון שיש להם בו סימן מתי הוא זמן זריעת החטים והשעורים והעדשים והקטניות. אפילו הגויים הקיצונים, מודים שרק היהודים יודעים היטב לחשב כל תקופה וזמניה ומועדיה. והם יודעים שכל מי שזרע בתקופה שקבע החכם היהודי את זמנה, זהו סימן טוב שיזכה לתבואה טובה מבורכת ודשינה. וזהו מה שכתוב בתורה, ושמתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו', ודרשו חז"ל, איזו היא חכמה ובינה שהיא לעיני העמים, הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות.

והואיל ואתא לידן עניין זה, הנני מוסיף עוד מעשה יפה בענייני הזריעה והחרישה, שסיפר לי ערבי אחד מיושבי חמדה שבמחוז עמראן, ששמע מפי אביו שהיה מספר הרבה דברים חשובים על חיי היהודים ועל חכמתם. פעם אחת הלך אביו אל נפח יהודי אומן, כדי לתקן כלי מחרישה הנקרא בערבית אֶלְחֵלִי (וי"א אֶלְמַחְרָאת). במשך הזמן התברר לאביו, כי ליהודי הנפח יש חכמה מיוחדת, לחזק את הברזל בזמן ליטוש, עד כדי שיכול לעמוד בתיקונו כמה שנים יותר מהרגיל. למעלה מזה, חכמה יתירה היתה לו, ששדה שנחרשה בכלי מחרישה שיצא מתחת ידו, לא העלתה קוצים ודרדרים וחרולים וקמשונים (הנקראים בערבית תימנית זֵיל), אף אם אחר כך לא נחרשה במשך שש או שבע שנים. עכ"ל. ועוד רבים המעשים אשר גדלה מעלת יהודי תימן לעיני הגוים, והכל מחכמת התורה אשר עפעפה בקרבם ללא הפסקה כלל.

לע"נ מאיר ברבי יוסף ז"ל וגניח בת חנה ע"ה תנצב"ה

לרפואת ולזווג הגון הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

פניני הלכה

מי מברך ברכת האירוסין

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשע"ה אבה"ח ח"ו סי' ר"ו הל"ד וז"ל: דעת רבינו הרמב"ם ומרן השלחן ערוך כי אין ראוי שיברך אחר את ברכת האירוסין, אלא המקדש עצמו, כי הוא העושה את המצוה. ואין זה דומה לשבע ברכות (עיין לקמן סעיף ס"א), כי הן שִׁבְחָ וְתַפִּילָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַד הַחֲתָן וְהַכֹּהֵל וְיִשְׂרָאֵל. וכן היה מנהגינו בקהילות קודש תימן יע"א מקדם, שהחתן עצמו בירך. אלא שבדורות האחרונים הנהיגו ברוב קהילותינו שהרב מסדר-הקידושין מקרא אותו פסקא פסקא, ובכלל זה השמות הקדושים, ואפילו אם הוא תלמיד-חכם, כדי שלא לבייש את מי שאינו בקי, או שמא יטעה ויתבלבל מתוך טרדתו והתרגשות ליבו, מפני אימת הציבור הנאספים סביבו. אך יש קצת שנהגו שהרב מסדר-הקידושין הוא המברך, כדעת החולקים על הרמב"ם וסוברים שלא נתקנה ברכה זו על מצות הקידושין, שהרי אין אומרים אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על הקידושין, אלא היא שִׁבְחָ וְהוֹדָאָה עַל קְדוּשַׁתִּים שְׁלֵיִשְׂרָאֵל, ונמצא שאינה מוטלת על החתן. וכן נתפשט המנהג בזמנינו כאן גם בקהילותינו, כמעט אצל כולם. ויש להם על מה שיסמוכו, כי גם לפי מנהג אבותינו כדעת הרמב"ם הנזכר לעיל, יכול הרב לברך במקומו, לפי ששלוחו של-אדם כמותו, על כן יתכוונו שהוא מוציא בזה ידי חובתו. וכיון שמן הסתם אין החתן יודע זאת, על כן ראוי שהרב מסדר-הקידושין יודיענו קודם הברכה שישמע ויתכוין לצאת ידי חובתו בברכותיו. ודוקא בשמיעה, אך לא יוציא בשפתו אפילו בלחש. ולא עוד אלא שזה עדיף מבחינה מסויימת, הואיל והחתן טרוד ואינו יכול לברך כראוי בכונת הלב. ומכל-מקום אם החתן רוצה לברך לעצמו, ולפי העניין אין בזה חשש יִקְרָא, אין למחות בידו:

וצורת קירוי החתן מובאת שם בעיני יצחק את רצ"ג וז"ל: וכך היה סדר הקירוי שנהגו בקהילותינו. (ברוך אתה: י"י אלדינו: מלך העולם: בורא פרי הגפן). ברוך אתה: י"י אלדינו: מלך העולם: אשר קידשנו במצוותיו: והבדילנו מן העריות: ואסר לנו את הארוסות: והתיר לנו את הנשואות: על ידי חופה וקידושין: ברוך אתה י"י: מקדש ישראל: כמובן שאם הרב יודע או רואה שהחתן אינו יכול לומר אפילו באופן זה, אזי הוא מרווח בפסקאות יותר, כגון והבדילנו: מן העריות: ואסר לנו: את הארוסות: וכו'. וכמו שכתב אאמ"ר זצ"ל בכתביו שמקרא אותו "כפי תפיסתו" וכדלקמן הערה ש"י ד"ה ובקול. ועיין עוד לקמן הערה שפ"ג. עכ"ל.

ועיין שם בעיני יצחק שהאריך מאוד במקורות ובצינונים ובטעמי הדברים אשר העלה בהלכה זו וכאן אכמ"ל.

לעילוי נשמת חיים בן יחיאל נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,

דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיאל נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,

יפה בת יחיאל נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב יחיא חסן זצ"ל
חי לפני כמאה וחמישים שנה.
היה דיין בכי"ד בעיר
אלחביל.

תנצב"ה

הצטיין להפליא בתפילה
וקיבל סידור כמתנה

התודה...

והברכה...

לכל האנשים והנשים היקרים,
אשר רבות לתיתם הם עושים,
וכל מעשיהם בהצנע ובהחבא
ועל תנאי שלא יראו וידעו
האנשים,

וע"כ בעילום שמם הם
הפצים. יהי' שיתמלאו כל
משאלות לבם לטובה, ויראו
ברכה רבה בעמלם, ויוכי שכל
צאצאיהם יהיו תיח גדולים,
מאירים את העולם בתורה
ובמעשים טובים, אנכי'

הערות הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

מידי יום בסיום תפילת שחרית, אמרו תלמידי ביתה אי תהילים מילה במילה, ובסיום
השנה חגגו סיום לכל ספר תהילים. וגם יצאו להתרענונות בפארק ובפינת החי בעיר

מתנה
נהרי חגג
סיומי
מסכתות
רבים
מסדר
זרעים
בשיוו

בדרכיהם אתהלך...

רצה לאלמם ונמוצא...

בכפר חצר שבמחוז כולאן, שכן ספרתורה מקודש ביותר ושמו "משרקי" (ראה עליו
בספרי "לבניכם ספרו" עמוד ל"ז). ומעשה היה באחד מיהודי כפר קצר, שלימאן דאוד
שמו, שסבל תקופה ממושכת מכאביראש עזים. משלא הועילו כל התרופות
והסגולות, החליט ללכת לכפר חצר ולהתפלל אצל "אלמשרקי", הנודע בסגולותיו.
כשהגיע שלימאן דאוד לכפר חצר, התלווה אליו הרב יוסף סיאני זצ"ל, רבו של הכפר,
ויחדיו הלכו לבית־הכנסת. כשהיו קרובים לבית־הכנסת, נשמע לפתע רעש מתוכו.
אמר לו הרב: "שמע נא כיצד 'אלמשרקי' מרעיש". משנכנסו לבית־הכנסת, חדל
הרעש, ולאחר כשבוע ימים פסקו הכאבים.

לא הרחק מבית־הכנסת בו שכן ספרתורה "אלמשרקי", התגורר ערבי ושמו אחמד
משני. בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, עת משכימים היהודים לאמירת ה"אשמורת"
(סליחות) וקולם נשמע למרחוק, היה הערבי מתלונן בפניהם על כך שתפילותיהם אינן
מניחות לו לישון, ודרש מהם לחדול מכך. כשראה שאין היהודים נשמעים לו, חרה אפו
ואיים כי הוא יבוא לבית־הכנסת ויכה את המתפללים.

כשהודיעו היהודים לרב הקהילה את אימויו של הערבי, אמר להם הרב בבטחון:
"הסירו דאגה מליבכם. אתם תראו בעיניכם שהערבי לא יוכל להיכנס לבית־הכנסת".
ואכן, כשהגיע הערבי לפתח בית־הכנסת, עמד על מקומו מבלי יכולת להיכנס. הוא
הרגיש כי כוח עליון תופס אותו, ובבושת פנים שב לביתו.

כאשר שמעה אשת הערבי את אשר אירע לבעלה, אמרה לו: "עתה תראה את אשר
יקרה לך!". ואכן, ענשו לא איחר לבוא: כעבור זמן קצר, מתו עליו אשתו וששה
מילדיו, וכן הצאן והגמלים, ולא נותר לו אלא ילד אחד אלם.

(זכרון תימן עם קי"ו)

לזשיק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזשיק

שלום בן יעקב ומירב

טליה בת מנשה